YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)

8 päivänä heinäkuuta 1999 *

Asiassa C-234/92 P,

Shell International Chemical Company Ltd, kotipaikka Lontoo (Yhdistynyt kuningaskunta), edustajanaan K. B. Parker, QC, solicitor J. W. Osbornen valtuuttamana, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto J. Hoss, 15 Côte d'Eich,

valittajana,

jota tukee

DSM NV, kotipaikka Heerlen (Alankomaat), edustajanaan asianajaja I. G. F. Cath, Haag, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto L. Dupong, 14 a rue des Bains,

väliintulijana,

jossa valittaja vaatii muutoksenhaussaan Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen (ensimmäisen jaoston) asiassa T-11/89, Shell vastaan komissio, 10.3.1992 antaman tuomion (Kok. 1992, s. II-757) kumoamista,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

vastapuolena:

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellisen yksikön virkamies J. Currall, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen yksikön virkamies C. Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

vastaajana ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja P. J. G. Kapteyn sekä tuomarit G. Hirsch, G. F. Mancini (esittelevä tuomari), J. L. Murray ja H. Ragnemalm,

julkisasiamies: G. Cosmas,

kirjaajat: apulaiskirjaaja H. von Holstein ja johtava hallintovirkamies D. Louterman-Hubeau,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan asianosaisten 12.3.1997 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 15.7.1997 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Shell International Chemical Company Ltd (jäljempänä Shell) on yhteisöjen tuomioistuimeen 20.5.1992 toimittamallaan valituksella hakenut muutosta EY:n tuomioistuimen perussäännön 49 artiklan nojalla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-11/89, Shell vastaan komissio, 10.3.1992 antamaan tuomioon (Kok. 1992, s. II-757; jäljempänä valituksenalainen tuomio).

Tosiseikat ja asian käsittelyn vaiheet yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa

2 Valituksen taustalla olevat tosiseikat, sellaisina kuin ne ilmenevät valituksenalaisesta tuomiosta, ovat seuraavat.

3 Useat Euroopan petrokemianteollisuudessa toimivat yritykset nostivat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa kumoamiskanteen ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklan soveltamisesta 23 päivänä huhtikuuta 1986 tehdystä komission päätöksestä 86/398/ETY (asia IV/31.149 — Polypropeeni; EYVL L 230, s. 1; jäljempänä polypropeenipäätös).

4 Komission tekemien toteamusten mukaan, jotka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tältä osin vahvistanut, ennen vuotta 1977 polypropeenimarkkinoille

toimitti tavaraa kymmenen tuottajaa, joista neljällä (Montedison SpA [jäljempänä Monte], Hoechst AG, Imperial Chemical Industries plc ja Shell; jäljempänä neljä suurta toimittajaa) oli yhteensä 64 prosenttia markkinoista. Kun Monten hallussa olleiden patenttien voimassaoloaika oli päättynyt, markkinoille tuli vuonna 1977 uusia tuottajia, mikä johti siihen, että tosiasiallinen tuotantokapasiteetti kasvoi huomattavasti ilman, että kysyntä olisi kuitenkaan vastaavasti kasvanut. Tämän seurauksena tuotantokapasiteetin käyttöaste nousi vuoden 1977 60 prosentista vuoden 1983 90 prosenttiin. Kukin kyseisenä ajankohtana yhteisössä toimineista tuottajista myi tuotetta kaikissa tai lähes kaikissa jäsenvaltioissa.

5 Shell kuuluu vuonna 1977 markkinoille tavaraa toimittaneisiin tuottajiin ja on yksi neljästä suuresta toimittajasta. Sen osuus Länsi-Euroopan markkinoista oli noin 10,7 ja 11,7 prosentin välillä.

6 Komissio esitti useissa alan yrityksissä samanaikaisesti tehtyjen tutkimusten perusteella useille polypropeenin tuottajille 6 päivänä helmikuuta 1962 annetun neuvoston asetuksen N:o 17 (perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetus; EYVL 1962, 13, s. 204) 11 artiklan nojalla tietojensaantipyyntöjä. Valituksenalaisen tuomion 6 kohdasta ilmenee, että saatujen tietojen perusteella komissio päätteli, että kyseiset tuottajat olivat vuosien 1977 ja 1983 välisenä aikana rikkoneet EY:n perustamissopimuksen 85 artiklaa (josta on tullut EY 81 artikla) siten, että ne olivat hinta-aloitteilla säännöllisesti vahvistaneet hintatavoitteet ja kehittäneet vuosittaisen myynnin valvontajärjestelmän jakaakseen käytettävissä olevat markkinat sovittujen tonnien tai prosenttimäärien perusteella. Tämä johti siihen, että komissio aloitti asetuksen N:o 17 3 artiklan 1 kohdassa säädetyn menettelyn ja lähetti useille yrityksille, muun muassa Shellille, kirjalliset väitetiedoksiannot.

7 Menettelyn päätteeksi komissio teki polypropeenipäätöksen, jossa se totesi, että Shell oli rikkonut perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa osallistumalla

muiden yritysten kanssa Shellin osalta vuoden 1977 puolivälistä ainakin marraskuuhun 1983 saakka vuoden 1977 puolivälissä aloitettuun sopimukseen ja yhdenmukaistettuun menettelytapaan, jolla polypropeeniä yhteismarkkinoille toimittavat tuottajat

— ottivat toisiinsa yhteyttä ja tapasivat toisiaan säännöllisesti (vuoden 1981 alusta lähtien kahdesti kuukaudessa) salaisissa kokouksissa keskustellakseen kauppapolitiikastaan ja tehdäkseen siitä päätöksiä;

— asettivat aika ajoin tuotteelle "tavoite"- (tai vähimmäis)myyntihintoja yhteisön jokaisen jäsenvaltion osalta;

— sopivat erilaisista toimenpiteistä, joilla oli tarkoitus yksinkertaistaa tällaisten tavoitehintojen käyttöönottoa, kuten (lähinnä) väliaikaisista tuotannonrajoituksista, tavarantoimituksia koskevien yksityiskohtaisten tietojen vaihdosta, paikallisten kokousten järjestämisestä ja vuoden 1982 loppupuolelta alkaen seurantajärjestelmästä, jolla oli tarkoitus korottaa hintoja tiettyjen asiakkaiden osalta;

— korottivat samanaikaisesti hintoja edellä mainittujen tavoitteiden täytäntöönpanemiseksi;

— jakoivat markkinat keskenään antamalla kullekin tuottajalle vuosittaisen myyntitavoitteen tai "kiintiön" (vuosina 1979, 1980 ja ainakin osan vuotta

1983) tai koko vuotta koskevan lopullisen sopimuksen puuttuessa vaatimalla tuottajia rajoittamaan kuukausittaisia myyntejään jonkin aikaisemman ajanjakson myynnin mukaisiksi (vuosina 1981 ja 1982) (polypropeenipäätöksen 1 artikla).

8 Tämän jälkeen komissio määräsi kyseiset eri yritykset lopettamaan välittömästi nämä lainvastaisuudet ja pidättymään tulevaisuudessa kaikista sopimuksista tai yhdenmukaistetuista menettelytavoista, joilla voi olla samanlainen tai samankaltainen tarkoitus tai vaikutus. Komissio määräsi ne lopettamaan myös kaikki yleensä liikesalaisuuden piiriin kuuluvia tietoja koskevat tietojenvaihtojärjestelyt ja huolehtimaan siitä, että kaikkia yleisiä tietoja koskevia tietojenvaihtojärjestelyjä (kuten Fides) hallinnoidaan niin, että sellaisia tietoja ei vaihdeta, joiden perusteella voidaan yksilöidä useiden määrättyjen tuottajien käyttäytyminen (polypropeenipäätöksen 2 artikla).

9 Shellille määrättiin 9 000 000 ecun eli 5 803 173 Englannin punnan (GBP) suuruinen sakko (polypropeenipäätöksen 3 artikla).

10 Shell nosti 5.8.1986 tästä päätöksestä kumoamiskanteen yhteisöjen tuomioistuimessa, joka siirsi 15.11.1989 antamallaan määräyksellä asian Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perustamisesta 24 päivänä lokakuuta 1988 tehdyn neuvoston päätöksen 88/591/EHTY, ETY, Euratom (EYVL L 319, s. 1) nojalla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäväksi.

11 Shell vaati ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, että polypropeenipäätös kumotaan tai julistetaan pätemättömäksi joko kokonaan tai osittain, että sille määrätty sakko peruutetaan tai sen määrää alennetaan, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin määrää kaikki tarpeellisiksi katsomansa toimenpiteet ja että komissio velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

12 Komissio vaati kanteen hylkäämistä ja kantajan velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

13 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 6.3.1992 jättämällään kirjeellä Shell pyysi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta aloittamaan uudelleen suullisen käsittelyn sekä määräämään asian selvittämistoimista seurauksena komission yhdistettyjen asioiden T-79/89, T-84/89—T-86/89, T-89/89, T-91/89, T-92/89, T-94/89, T-96/89, T-98/89, T-102/89 ja T-104/89, BASF ym. vastaan komissio (tuomio 27.2.1992, Kok. 1992, s. II-315; jäljempänä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen PVC-tapauksissa antama tuomio) käsittelyssä sekä komission 28.2.1992 pitämässä lehdistötilaisuudessa esittämistä lausunnoista sen jälkeen, kun tuomio edellä mainituissa asioissa oli annettu.

Valituksenalainen tuomio

14 Käsitellessään tuomion 372 kohdassa mainittua suullisen käsittelyn uudelleen aloittamista koskevaa vaatimusta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi 373 kohdassa, kuultuaan uudelleen julkisasiamiestä, ettei ollut syytä määrätä

työjärjestyksen 62 artiklan mukaisesti suullista käsittelyä aloitettavaksi uudelleen eikä määrätä Shellin pyytämistä selvittämistoimista.

15 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoi tuomion 374 kohdassa seuraavaa:

"On todettava, että edellä mainituissa asioissa (asiat T-79/89, T-84/89—T-86/89, T-89/89, T-91/89, T-92/89, T-94/89, T-96/89, T-98/89, T-102/89 ja T-104/89, BASF ym. v. komissio, tuomio 27.2.1992, Kok. 1992, s. II-315) annettu tuomio ei sellaisenaan ole peruste suullisen käsittelyn aloittamiselle uudestaan tässä tapauksessa. Itse asiassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että toimenpiteen, josta on ilmoitettu ja joka on julkaistu, on katsottava olevan pätevä. Siksi sen, joka haluaa vedota siihen, että päätöstä rasittaa muodollinen pätemättömyysperuste tai että se on mitätön, on esitettävä tuomioistuimelle perusteet sille, että asianmukaisesti tiedoksiannetun ja julkaistun päätöksen pätevyys otetaan uudelleen tarkasteltavaksi. Tässä tapauksessa kantajat eivät ole esittäneet mitään näyttöä sen osoittamiseksi, että komission jäsenet kollegisessa päätöksentekomenettelyssä eivät olisi hyväksyneet tai tehneet päätöstä, joka on annettu tiedoksi ja julkaistu. Erityisesti ja toisin kuin PVC-tapauksissa (edellä mainittu 27.2.1992 annettu tuomio yhdistetyissä asioissa T-79/89, T-84/89—T-86/89, T-89/89, T-91/89, T-92/89, T-94/89, T-96/89, T-98/89, T-102/89 ja T-104/89, 32 kohta ja sitä seuraavat kohdat), kantajat eivät tässä tapauksessa ole esittäneet mitään näyttöä siitä, että periaatetta, jonka mukaan tehtyä päätöstä ei saa muuttaa, olisi rikottu muuttamalla päätöstekstiä sen komission jäsenten kollegion kokouksen jälkeen, jossa päätös tehtiin."

16 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumosi polypropeenipäätöksen 1 artiklan siltä osin kuin siinä todettiin Shellin osallistuneen kilpailusääntöjen rikkomiseen vuoden 1983 syyskuun jälkeen ja tammi–toukokuun 1981 hinta-aloitteen alkuun, minkä vuoksi kantajalle päätöksen 3 artiklassa asetetun sakon määrää alennettiin ja sen määräksi vahvistettiin 8 100 000 ecua eli 5 222 855,7 GBP. Kanne hylättiin muilta osin ja Shell velvoitettiin vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan ja korvaamaan kaksi kolmannesta komission oikeudenkäyntikuluista, ja komissio vastasi siis kolmanneksesta omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Valitus

17 Shell vaatii valituksessaan, että yhteisöjen tuomioistuin

— kumoaa valituksenalaisen tuomion erityisesti siltä osin kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kieltäytyi

— aloittamasta uudelleen suullista käsittelyä ja/tai

— määräämästä asian selvittämistoimista Shellin 6.3.1992 jättämän hakemuksen mukaisesti; ja

— toteaa polypropeenipäätöksen mitättömäksi tai kumoaa kyseisen päätöksen toimivallan puuttumisen tai olennaisten menettelymääräysten rikkomisen vuoksi;

— palauttaa asian ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen, jotta tämä ratkaisisi asian yhteisöjen tuomioistuimen tuomion mukaisesti; ja

— määrää sellaisista muista selvittämistoimista tai prosessinjohtotoimista, joita yhteisöjen tuomioistuin pitää tarpeellisina; ja

— velvoittaa komission korvaamaan valituksesta ja menettelystä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa aiheutuneet Shellin oikeudenkäyntikulut.

18 DSM NV (jäljempänä DSM) hyväksyttiin yhteisöjen tuomioistuimen 30.9.1992 antamalla määräyksellä osallistumaan oikeudenkäyntiin tukemaan Shellin vaatimuksia. DSM vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

— kumoaa valituksenalaisen tuomion;

— toteaa polypropeenipäätöksen mitättömäksi tai kumoaa sen;

— toteaa polypropeenipäätöksen mitättömäksi tai kumoaa sen kaikkiin niihin nähden, joille se on osoitettu, tai ainakin DSM:ään nähden, riippumatta siitä, ovatko polypropeenipäätöksen adressaatit valittaneet valituksenalaisesta tuomiosta tai onko niiden valitus hylätty;

— toissijaisesti palauttaa asian ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen, jotta tämä ratkaisisi, onko polypropeenipäätös mitätön tai onko se kumottava;

— joka tapauksessa velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut sekä yhteisöjen tuomioistuimessa että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa käydyn menettelyn osalta, mukaan lukien DSM:n väliintulosta aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

19 Komissio vaatii, että yhteisöjen tuomioistuin

— jättää valituksen tutkimatta siltä osin kuin se koskee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen johtopäätöstä, jonka mukaan Shell ei ollut esittänyt

selvitystä polypropeenipäätökseen sen tekemisen jälkeen tehdyistä muutoksista, ja hylkää valituksen muilta osin perusteettomana;

— toissijaisesti hylkää valituksen kokonaisuudessaan perusteettomana;

— joka tapauksessa velvoittaa Shellin korvaamaan oikeudenkäyntikulut;

— jättää väliintulovaatimuksen kokonaisuudessaan tutkimatta;

— tai toissijaisesti jättää tutkimatta väliintulohakemuksessa esitetyt vaatimukset siitä, että yhteisöjen tuomioistuin toteaisi polypropeenipäätöksen mitättömäksi tai kumoaisi sen kaikkiin niihin nähden, joille päätös on osoitettu, tai ainakin DSM:ään nähden, riippumatta siitä, ovatko kyseisen päätöksen adressaatit valittaneet niitä koskevasta tuomiosta tai onko niiden valitus hylätty, ja hylkää muilta osin väliintulovaatimuksen perusteettomana;

— tai ainakin hylkää väliintulovaatimuksen perusteettomana;

— joka tapauksessa velvoittaa DSM:n korvaamaan väliintulosta aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

20 Shell vetoaa valituksensa tueksi toimivallan puuttumista, menettelyvirheitä ja yhteisön oikeuden rikkomista koskeviin valitusperusteisiin, jotka liittyvät siihen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kieltäytyi aloittamasta uudelleen suullista käsittelyä ja määräämästä asian selvittämistoimista, jotta voitaisiin tarkistaa sellaiset polypropeenipäätöksen hyväksymismenettelyssä tapahtuneet mahdolliset virheet, jotka voisivat johtaa päätöksen mitättömyyteen tai sen kumoamiseen.

21 Komission hakemuksesta ja Shellin vastustuksesta huolimatta asian käsittelyä lykättiin yhteisöjen tuomioistuimen presidentin 28.7.1992 tekemällä päätöksellä 15.9.1994 asti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen PVC-tapauksissa antamasta tuomiosta tehdyn valituksen johdosta asiassa C-137/92 P, komissio vastaan BASF ym., 15.6.1994 annetun tuomion (Kok. 1994, s. I-2555; jäljempänä yhteisöjen tuomioistuimen PVC-tapauksissa antama tuomio) vaikutusten tutkimiseksi.

Väliintulovaatimuksen tutkittavaksi ottaminen

22 Komissio katsoo, että DSM:n väliintulovaatimus on jätettävä tutkimatta. DSM on nimittäin selittänyt, että väliintulijana sillä on intressi valituksenalaisen tuomion kumoamiseen Shellin osalta. Komission mukaan kumoaminen ei saa hyödyttää kaikkia yksittäisiä yrityksiä, joille päätös on osoitettu, vaan ainoastaan niitä, jotka ovat nostaneet kumoamiskanteen; tämä on juuri yksi ero toimen kumoamisen ja sen mitättömyyden välillä. Jos tätä eroa ei tunnusteta, samalla kielletään kumoamiskanteiden nostamista koskevien määräaikojen sitovuus. DSM ei siis voi vedota mahdolliseen kumoamiseen, koska se ei ole valittanut yhteisöjen tuomioistuimeen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-8/89, DSM vastaan komissio, 17.12.1991 antamasta tuomiosta (Kok. 1991, s. II-1833), jonka kohteena se oli. DSM pyrkii siten väliintulollaan ainoastaan kiertämään preklusiivista määräaikaa.

23 Edellä mainittu 30.9.1992 annettu määräys, jolla DSM hyväksyttiin väliintulijaksi, on annettu ajankohtana, jona yhteisöjen tuomioistuin ei ollut vielä ratkaissut kysymystä kumoamisesta tai mitättömyydestä PVC-tapauksissa antamassaan tuomiossa. Komission mukaan virheet, joihin vedotaan tämän tuomion antamisen jälkeen, vaikka niitä koskevat väitteet oletettaisiin perusteluiksi, voivat koskea ainoastaan polypropeenipäätöksen kumoamista eivätkä sen mitättömyyden toteamista. DSM:llä ei näin ollen ole enää väliintulointressiä.

24 Lisäksi komissio vastustaa erityisesti sen DSM:n esittämän vaatimuksen tutkittavaksi ottamista, jonka mukaan yhteisöjen tuomioistuimen tuomiossa pitäisi

todeta polypropeenipäätös mitättömäksi tai kumota se kaikkiin niihin nähden, joille se on osoitettu, tai ainakin DSM:ään nähden, riippumatta siitä, ovatko ne valittaneet tuomiosta tai onko niiden valitus hylätty. Tämä vaatimus on komission mielestä jätettävä tutkimatta, koska DSM pyrkii saamaan käsiteltäväksi kysymyksen, joka koskee ainoastaan sitä itseään, vaikka sen on hyväksyttävä asia sellaisena kuin se on väliintulohetkellä. EY:n tuomioistuimen perussäännön 37 artiklan neljännen kohdan mukaan väliintulija voi esittää vain jonkun asianosaisen vaatimuksia tukevia vaatimuksia eikä esittää omia vaatimuksiaan. Tämä DSM:n vaatimusten kohta vahvistaa sen, että DSM pyrkii käyttämään väliintuloa kiertääkseen määräaikaa, jossa sen oli valitettava edellä mainitussa asiassa DSM vastaan komissio annetusta tuomiosta, jonka kohteena se oli.

25 Väliintulohakemuksesta kokonaisuudessaan esitetyn oikeudenkäyntiväitteen osalta on aluksi todettava, että 30.9.1992 annettu määräys, jolla yhteisöjen tuomioistuin hyväksyi DSM:n väliintulijaksi tukemaan Shellin vaatimuksia, ei estä sitä, että DSM:n väliintulovaatimuksen tutkittavaksi ottamista arvioidaan uudelleen (ks. vastaavasti asia 138/79, Roquette Frères v. neuvosto, tuomio 29.10.1980, Kok. 1980, s. 3333).

26 Tässä yhteydessä on huomattava, että EY:n tuomioistuimen perussäännön 37 artiklan toisen kohdan mukaan yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetussa asiassa väliintulo-oikeus on kaikilla niillä, jotka osoittavat, että asian ratkaisu koskee heidän oikeuttaan. Artiklan neljännen kohdan mukaan väliintulokirjelmässä saadaan esittää vain jonkun asianosaisen vaatimuksia tukevia vaatimuksia.

27 Shellin valituksessaan esittämillä vaatimuksilla pyritään kuitenkin lähinnä valituksenalaisen tuomion kumoamiseen sillä perusteella, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole todennut polypropeenipäätöstä mitättömäksi. Yhteisöjen tuomioistuimen PVC-tapauksissa antaman tuomion 49 kohdasta ilmenee, että yhteisön toimielinten säädöksiä koskevasta laillisuusolettamasta ovat poikkeuksena säädökset, joihin liittyvä lainvastaisuus on niin ilmeinen, ettei sitä voida mitenkään hyväksyä yhteisön oikeusjärjestyksessä. Sellaisilla säädöksillä ei voida katsoa olevan minkäänlaista, edes väliaikaista oikeusvaikutusta, ja niitä on siis pidettävä oikeudellisesti mitättöminä.

28 Toisin kuin komissio väittää, DSM:n väliintulointressi ei ole lakannut sen seurauksena, että yhteisöjen tuomioistuin antoi tuomion, jolla se kumosi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen PVC-tapauksissa antaman tuomion ja katsoi, että viimeksi mainitun tuomioistuimen toteamat virheet eivät johtaneet PVC-tapauksissa riitautetun päätöksen mitättömyyteen. Yhteisöjen tuomioistuimen PVC-tapauksissa antama tuomio ei nimittäin koskenut polypropeenipäätöksen mitättömyyttä, eikä DSM:n intressi tämän mitättömyyden toteamiseen ole siis lakannut sen seurauksena.

29 Komission esittämästä oikeudenkäyntiväitteestä sitä DSM:n vaatimusta vastaan, jolla se vaatii yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan polypropeenipäätöksen mitättömäksi tai kumoamaan sen kaikkiin niihin nähden, joille se osoitettu, tai ainakin DSM:ään nähden, on todettava, että tämä vaatimus koskee erityisesti DSM:ää eikä vastaa Shellin vaatimuksia. Näin ollen vaatimus ei täytä EY:n tuomioistuimen perussäännön 37 artiklan neljännessä kohdassa asetettuja edellytyksiä, minkä vuoksi se on jätettävä tutkimatta.

Valituksen tueksi esitetyt perusteet: toimivallan puuttuminen, menettelyvirheet ja yhteisön oikeuden rikkominen

30 Shell väittää valituksensa tueksi valituksenalaisen tuomion 372—374 kohtaan viitaten, että siltä osin kuin siinä katsottiin, ettei polypropeenipäätös ollut mitätön ja ettei sitä ollut syytä kumota, ja toisaalta hylättiin sen vaatimus suullisen käsittelyn uudelleen aloittamisesta ja tarpeellisten selvittämistoimien ja prosessinjohtotoimien määräämisestä, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella ei ollut toimivaltaa tuomion antamiseen, se teki menettelyvirheitä, joilla loukattiin Shellin etuja, ja rikkoi yhteisön oikeutta EY:n tuomioistuimen perussäännön 51 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitetulla tavalla.

31 Shell katsoo esittäneensä suullisen käsittelyn uudelleen aloittamista ja asian selvittämistoimia koskevassa 6.3.1992 päivätyssä hakemuksessaan sellaisia ratkaisevia seikkoja, joita yksikään tuomioistuin ei voi perustellusti hylätä ja joilla voidaan osoittaa, että polypropeenipäätökseen liittyi erityisen vakavia ja ilmeisiä virheitä ja että se oli siis mitätön. Shell korostaa, että silloin kun kyseessä ovat

erityisen vakavat ja ilmeiset virheet, ei ole tarpeen osoittaa, että päätöksen sanamuotoa oli muutettu sen oletetun tekoajankohdan jälkeen. Joka tapauksessa polypropeenipäätöksen teksti, sellaisena kuin se on annettu tiedoksi Shellille ja liitetty valitukseen, osoittaa, että sitä on muutettu jossain vaiheessa, vaikka Shell ei voi ilman muita selvittämistoimia varmistaa, onko tietyt näistä muutoksista tehty ennen kyseisen päätöksen oletettua tekoajankohtaa vai sen jälkeen. Tämän vuoksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi pitänyt hyväksyä sen suullisen käsittelyn uudelleen aloittamista koskeva hakemus, todeta polypropeenipäätös mitättömäksi ja jättää Shellin pääasiassa nostama kanne tutkimatta.

32 Toissijaisesti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi pitänyt Shellin riittävästi esiin tuomien todisteiden valossa katsoa, että kyseiseen päätökseen liittyi muita menettelyvirheitä. Tämän vuoksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi pitänyt järkevästi ajatellen määrätä asianmukaisia selvittämistoimia. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tämän vuoksi tehnyt menettelyvirheen, jolla loukataan Shellin etuja, ja rikkonut siten yhteisön oikeutta.

33 DSM esittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa käsiteltävissä muissa asioissa on ilmennyt uusia vaiheita. Nämä seikat vahvistavat sen, että komission on näytettävä toteen, että se on noudattanut itse vahvistamiaan olennaisia menettelysääntöjä, ja sen, että saadakseen tältä osin selvyyden ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen on viran puolesta tai asianosaisen vaatimuksesta määrättävä selvittämistoimista tarkistaakseen merkitykselliset asiakirjaselvitykset. Asiassa T-30/91, Solvay vastaan komissio, tuomio 29.6.1995, (Kok. 1995, s. II-1775) ja asiassa T-36/91, ICI vastaan komissio, tuomio 29.6.1995; (Kok. 1995, s. II-1847) (jäljempänä soodakarbonaattitapaukset) komissio väitti, että Imperial Chemical Industries plc:n (jäljempänä ICI) ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen PVC-tapauksissa antaman tuomion jälkeen toimittama lisäys vastauskirjelmään ei sisältänyt selvitystä siitä, että komissio olisi rikkonut työjärjestyksensä määräyksiä, ja että ICI:n esittämä pyyntö selvittämistoimien määräämisestä oli uusi peruste. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli kuitenkin esittänyt kysymyksiä komissiolle ja ICI:lle yhteisöjen tuomioistuimen PVC-tapauksissa antamasta tuomiosta tehtävistä johtopäätöksistä ja kysynyt komissiolta, pystyikö se yhteisöjen tuomioistuimen PVC-tapauksissa antaman tuomion 32 kohta huomioon ottaen esittämään riidanalaisten päätösten pöytäkirjat ja todistusvoimaiset tekstit. Muiden menettelyvaiheiden jälkeen komissio oli lopulta myöntänyt, että todistusvoimaisina esitetyt asiakirjat olivat sellaisia vasta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiakirjojen esittämistä koskevan kehotuksen jälkeen.

34 DSM:n mukaan myös ns. matalatiheyksinen polyetyleeni -tapauksissa (yhdistetyt asiat T-80/89, T-81/89, T-83/89, T-87/89, T-88/89, T-90/89, T-93/89, T-95/89, T-97/89, T-99/89, T-100/89, T-101/89, T-103/89, T-105/89, T-107/89 ja T-112/89, BASF ym. v. komissio, tuomio 6.4.1995, Kok. 1995, s. II-729; jäljempänä matalatiheyksinen polyetyleeni -tapaukset) ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin määräsi komission toimittamaan riidanalaisen päätöksen oikeaksi todistetun jäljennöksen. Komissio myönsi, ettei sitä ollut saatettu todistusvoimaiseksi komission jäsenten kollegion kokouksessa, jossa tämä päätös tehtiin. DSM korostaa, että näin ollen komission toimien todistusvoimaiseksi saattamista koskevan menettelyn on täytynyt tapahtua maaliskuun 1992 jälkeen. Tästä seuraa, että saman virheen eli sen, että päätöstä ei ole saatettu todistusvoimaiseksi, täytyy koskea myös polypropeenipäätöstä.

35 DSM toteaa lisäksi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on esittänyt samanlaisia perusteluja kuin polypropeenitapauksissa asiassa T-34/92, Fiatagri ja New Holland Ford vastaan komissio, 27.10.1994 antamassaan tuomiossa (Kok. 1994, s. II-905, 24—27 kohta) ja asiassa T-35/92, Deere vastaan komissio, 27.10.1994 antamassaan tuomiossa (Kok. 1994, s. II-957, 28—31 kohta), kun se on hylännyt kantajien kanneperusteet sen vuoksi, että kantajat eivät olleet esittäneet vähäisintäkään selvitystä, joka asettaisi kyseenalaiseksi niiden riitauttamaa päätöstä koskevan pätevyysolettaman. Asiassa T-43/92, Dunlop Slazenger vastaan komissio, 7.7.1994 annetussa tuomiossa (Kok. 1994, s. II-441) kantajan väitteet hylättiin sillä perusteella, että päätös oli tehty ja annettu tiedoksi komission työjärjestyksen mukaisesti. Yhdessäkään näistä tapauksista ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole hylännyt kantajien väitteitä, joiden mukaan riidanalaisen toimen hyväksymiseen liittyy virheitä sillä perusteella, että menettelysääntöjä ei ole noudatettu.

36 Ainoat poikkeukset ilmenevät asiassa T-4/89 REV, BASF vastaan komissio, 26.3.1992 annetusta määräyksestä (Kok. 1992, s. II-1591) ja asiassa T-8/89 REV, DSM vastaan komissio, 4.11.1992 annetusta määräyksestä (Kok. 1992, s. II-2399); kantajat eivät kuitenkaan edes näissä asioissa vedonneet ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen PVC-tapauksissa antamaan tuomioon uutena tosiseikkana, vaan muihin seikkoihin. Asiassa C-195/91 P, Bayer vastaan komissio, 15.12.1994 annetussa tuomiossa (Kok. 1994, s. I-5619) yhteisöjen tuomioistuin hylkäsi väitteen siitä, että komissio olisi rikkonut oman työjärjestyksensä määräyksiä, koska väitettä ei ollut esitetty pätevästi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa. Sitä vastoin polypropeenimenettelyssä sama väite esitettiin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ja hylättiin sillä perusteella, ettei sille ollut riittävää selvitystä.

37 DSM katsoo, että komission nyt esillä olevassa asiassa esittämä puolustus perustuu sellaisiin menettelyä koskeviin väitteisiin, joilla ei ole merkitystä, kun otetaan huomioon lähinnä todistustaakkakysymystä koskevan valituksenalaisen tuomion sisältö. DSM:n mukaan, jos komissio ei polypropeenitapauksissa esitä itse selvitystä noudatetun menettelyn lainmukaisuudesta, se johtuu siitä, että se ei pysty näyttämään, että se on noudattanut omaa työjärjestystään.

38 Komissio esittää, että toimen mitättömyyttä koskeva kysymys ei ole enää ajankohtainen yhteisöjen tuomioistuimen PVC-tapauksissa antaman tuomion jälkeen, joten valituksen on tästä lähtien rajoituttava siihen, olisiko ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen pitänyt kumota polypropeenipäätös. Tästä seuraa komission mukaan lisäksi, että asianosaisten tehtävänä on esittää ratkaisevat todisteet väitetyistä virheistä ja että ne on esitettävä ajoissa eli kanteessa, paitsi jos kyseiset seikat ilmenevät menettelyn aikana.

39 Komission mukaan Shell arvostelee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta siitä, että se ei ole noudattanut yhteisöjen tuomioistuimen PVC-tapauksissa antamaa tuomiota siten, että se olisi yleisesti sovellettava. Kuitenkin PVC-tapauksissa — polypropeenitapauksista poiketen — tietyt asianosaiset esittivät kannevaiheessa menettelyn aikana ilmenneitä epäyhdenmukaisuuksia. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on jo vahvistanut tällaisen arvioinnin edellä mainituissa asioissa Fiatagri ja New Holland Ford vastaan komissio ja Deere vastaan komissio antamissaan tuomioissa.

40 Komissio katsoo, että yhteisöjen tuomioistuimen PVC-tapauksissa antaman tuomion valossa myöskään nyt esillä olevassa asiassa ei ole kumoamisperustetta. Valituksenalaiseen tuomioon johtaneessa menettelyssä valittaja ei ollut täyttänyt yhtäkään niistä menettelyvaatimuksista, jotka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin mainitsi kyseisessä tuomiossa ja jotka yhteisöjen tuomioistuin vahvisti PVC-tapauksissa antamassaan tuomiossa. Väitetyt epäyhdenmukaisuudet ovat pakostikin olleet olemassa huhtikuussa 1986, joten valittajan olisi pitänyt vedota niihin alusta alkaen eikä myöhemmin. Vaikka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 62 artiklassa ei sitä nimenomaisesti täsmennetäkään, suullisen käsittelyn uudelleen aloittaminen, aivan kuten tuomion purkaminenkin, riippuu uuden ja ratkaisevan tosiseikan ilmenemisestä, sillä muutoin kyseisen työjärjestyksen 48 artiklan 2 kohta menettäisi merkityksensä.

Valittaja väittää tosin, ettei se vetoa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen PVC-tapauksissa antamaan tuomioon vaan komission ilmoituksiin, jotka se on esittänyt ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa pidetyssä PVC-tapausten istunnossa marraskuussa 1991. Kuitenkin se, että suullisen käsittelyn uudelleen aloittamista koskeva vaatimus on esitetty vasta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen PVC-tapauksissa antaman tuomion jälkeen, osoittaa, että valittaja vetoaa todellisuudessa tähän tuomioon uutena tosiseikkana ja että vaikka sillä olisi aihetta vedota näihin marras- ja joulukuun 1991 ilmoituksiin, uudelleen aloittamista koskeva vaatimus on esitetty liian myöhään.

41 Tämän jälkeen komissio toteaa, että uuden tosiseikan olemassaoloa koskeva kysymys on jo tutkittu edellä mainitussa asiassa DSM vastaan komissio annetussa määräyksessä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi siinä perustellusti, että erityisesti väitetyt tekstien epäyhdenmukaisuudet olivat olemassa jo vuonna 1986, ja ne olisi voitu tuoda tuolloin esiin. Lisäksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen PVC-tapauksissa antama tuomio ei voi olla uusi tosiseikka, koska tuomio ei ole tosiseikka vaan oikeuden soveltamista tuomioistuimen ja asianosaisten jo tuntemiin tosiseikkoihin. Samalla perusteella voitaisiin hylätä väite, jonka mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi pitänyt aloittaa käsittely uudelleen.

42 Siltä osin kuin Shell arvostelee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta siitä, että se virheellisesti katsonut, ettei väitetystä menettelyvirheestä ole esitetty näyttöä, valitus on komission mukaan jätettävä osittain tutkimatta. Valituksenalaista tuomiota voidaan arvioida ainoastaan niiden asiakirjojen perusteella, jotka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella oli asiaa käsitellessään, eikä sellaisten asiakirjojen perusteella, jotka esitetään ensimmäistä kertaa valituksen yhteydessä yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 113 artiklan 2 kohdan määräysten vastaisesti. Shellin 6.3.1992 esittämä vaatimus suullisen käsittelyn aloittamisesta uudelleen ei sisällä konkreettisia todisteita siitä, että polypropeenipäätöstä olisi muutettu sen tekemisen jälkeen. Koska valituksessa ei voida muuttaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käsiteltäväksi saatetun riidan kohdetta, yhteisöjen tuomioistuimen on jätettävä huomiotta valituksen liitteenä esitetty asiakirja ja tutkittava valituksenalainen tuomio aikanaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa esitettyjen vaatimusten perusteella.

43 Tältä osin ainoat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen käytettävissä olevat todisteet olivat epämääräinen viittaus komission asiamiesten ilmoitukseen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa PVC-tapauksissa pidetyssä istunnossa ja muutamat kolmansilta peräisin olevat lehtiartikkelit. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei olisi siten voinut ratkaista asiaa toisin eikä se ole missään tapauksessa tehnyt ilmeistä arviointivirhettä.

44 Siltä osin kuin valituksessa arvostellaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta sen näytön osalta, joka liittyy virheisiin polypropeenipäätöksen hyväksymismenettelyssä, valitus ei ole perusteltu. Shell ei ole edes valituksessa kyennyt tekemään minkäänlaista johtopäätöstä polypropeenipäätökseen väitetyiksi tehdyistä muutoksista. Lisäksi sen väitteissä ei oteta huomioon yhteisön toimia koskevaa pätevyysolettamaa, jonka yhteisöjen tuomioistuin on vahvistanut PVC-tapauksissa antamassaan tuomiossa, ja sen väistämätöntä seurausta, jonka mukaan tällaisten väitteiden ja niitä tukevien todisteiden tutkimista voidaan ajatella ainoastaan siinä tapauksessa, että valittaja epäilee vakavasti menettelyn laillisuutta.

45 Valittajan väitteessä, jonka mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella ei ollut toimivaltaa tuomion antamiseen, ainoastaan toistetaan EY:n tuomioistuimen perussäännön 51 artikla, ja Shellin menettely ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa on väitteen kanssa ristiriidassa. Tällainen toteamus koskee myös niitä valituksenalaisen tuomion kohtia, joissa Shellin vaatimus hyväksytään, eli polypropeenipäätöksen osittaista kumoamista, sakon määrän alentamista ja komission velvoittamista korvaamaan osa oikeudenkäyntikuluista. Komissio esittää siten, että kyseinen väite hylätään.

46 Komissio toteaa DSM:n väitteistä, että niihin sisältyy korjaamaton virhe, koska niissä ei oteta huomioon PVC-tapausten ja nyt esillä olevan asian eroja ja koska ne perustuvat siihen, että yhteisöjen tuomioistuimen PVC-tapauksissa antama tuomio on ymmärretty väärin.

47 Lisäksi komissio pysyy kannassaan, jonka mukaan soodakarbonaattitapauksissa kantajat eivät olleet esittäneet riittävästi todisteita perustellakseen sen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi vaadittava komissiota esittämään asiakirjoja. Joka tapauksessa sekä kyseisissä tapauksissa että matalatiheyksinen polyetyleeni -tapauksissa, joihin DSM myös vetoaa, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on ratkaissut käsiteltäväkseen saatetun asian sen erityiset olosuhteet huomioon ottaen. Polypropeenimenettelyssä polypropeenipäätöksen väitetyt puutteellisuudet olisi voitu ilmoittaa jo vuodesta 1986 alkaen, mutta kukaan ei sitä tehnyt.

48 Jos ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on edellä mainituissa asioissa Fiatagri ja New Holland Ford vastaan komissio ja Deere vastaan komissio antamissaan tuomioissa hylännyt kantajien ajoissa esittämät väitteet sillä perusteella, että väitteitä ei ollut näytetty toteen, sama ratkaisu soveltuu komission mukaan sitä suuremmalla syyllä nyt esillä olevaan asiaan, jossa polypropeenipäätöksen muotovirheitä koskevat väitteet on esitetty liian myöhään ja ilman todisteita.

49 Ennen kuin tutkitaan, voidaanko valituksen tueksi esitetyt perusteet hyväksyä, on aluksi tarkasteltava komission väitteitä, joiden mukaan valitusperuste olisi jätettävä siltä osin tutkimatta kuin sen mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on virheellisesti katsonut, ettei asiassa ole tehty menettelyvirheitä.

50 Tämä valitusperuste liittyy ensinnäkin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tekemään arviointiin suullisen käsittelyn uudelleen aloittamista ja selvittämistoimien määräämistä koskevista Shellin vaatimuksista. Valitusperusteella ei siis muuteta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa käsiteltävänä olleen riidan kohdetta.

51 Toiseksi valituksen liitteenä esitetty asiakirja sisältää ainoastaan otteita polypropeenipäätöksen tekstistä, joka oli liitetty kanteeseen EY:n tuomioistuimen perussäännön 19 artiklan toisen kohdan mukaisesti. Tästä seuraa, että kyseessä ei ole uusi asiakirja.

52 Näin ollen Shellin esittämä valitusperuste ei ole yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 113 artiklan 2 kohdan vastainen, minkä vuoksi komission väitteet on hylättävä.

53 Shellin esittämät valitusperusteet on niiden aineellista tutkimista varten syytä käsitellä yhdessä. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toimivallan puuttumisen väitetään nimittäin johtuvan siitä, että se on ratkaissut asian ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa sovellettavien menettelysääntöjen

vastaisesti, ja valitusperuste on siten päällekkäinen menettelyvirheitä koskevan valitusperusteen kanssa. Toisaalta yhteisön oikeuden rikkomista koskeva Shellin valitusperuste jakautuu kahteen osaan, joista ensimmäinen koskee toimen mitättömyyden toteamisen edellytyksiä ja on sisällöltään itsenäinen, kun taas toinen koskee sitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on rikkonut yhteisön oikeutta kieltäytyessään aloittamasta käsittelyä uudelleen ja määräämästä selvittämistoimia, ja on siis niin ikään päällekkäinen menettelyvirheitä koskevan valitusperusteen kanssa.

54 Tästä seuraa, että on yhtäältä tarkistettava, onko ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tulkitessaan toimen mitättömyyden toteamisen edellytyksiä rikkonut yhteisön oikeutta, ja toisaalta, onko se kieltäytyessään aloittamasta uudelleen suullista käsittelyä tehnyt menettelyvirheitä.

55 Ensimmäisen seikan osalta on todettava, että yhteisöjen tuomioistuimen PVC-tapauksissa antaman tuomion 48—50 kohdasta ilmenee, että yhteisön toimielinten säädöksiä koskee periaatteessa laillisuusolettama, ja niiden mahdollisista lainvastaisuuksista huolimatta niillä on näin ollen oikeusvaikutuksia niin kauan kuin niitä ei ole kumottu tai peruutettu.

56 Poikkeuksen tähän periaatteeseen muodostavat kuitenkin säädökset, joihin liittyvä lainvastaisuus on niin ilmeinen, ettei sitä voida mitenkään hyväksyä yhteisön oikeusjärjestyksessä. Sellaisilla säädöksillä ei voida katsoa olevan minkäänlaista, edes väliaikaista oikeusvaikutusta, ja niitä on siis pidettävä oikeudellisesti mitättöminä. Poikkeuksen tarkoituksena on säilyttää kahden sellaisen perustavanlaatuisen mutta joskus vastakkaisen vaatimuksen välinen tasapaino, jotka oikeusjärjestyksen on täytettävä — tällaisia vaatimuksia ovat oikeussuhteiden vakaus sekä legaliteettiperiaatteen kunnioittaminen.

57 Koska yhteisön toimielinten säädöksen mitättömäksi julistamisen seuraukset ovat vakavia, on selvää, että oikeusvarmuussyistä tällainen toteamus voidaan tehdä ainoastaan täysin poikkeuksellisissa tilanteissa.

58 Kuten PVC-tapauksissa, riippumatta siitä, tarkastellaanko niitä lainvastaisuuksia, joihin Shell on vedonnut ja jotka koskevat polypropeenipäätöksen hyväksymismenettelyä, erikseen vai yhdessä, ne eivät myöskään vaikuta niin ilmeisiltä, että mainittua päätöstä olisi pidettävä oikeudellisesti mitättömänä.

59 Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole rikkonut yhteisön oikeutta toimen mitättömyyden toteamista koskevien edellytysten osalta.

60 Toiseksi väitettyjen menettelyvirheiden osalta on huomattava, että EY:n perustamissopimuksen 168 a artiklan (josta on tullut EY 225 artikla) ja EY:n tuomioistuimen perussäännön 51 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan muutoksenhaku voi perustua vain oikeussääntöjen rikkomiseen eikä tosiseikkoja koskeviin kysymyksiin. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi sille esitetystä näytöstä ei ole — todistusaineiston vääristämistapausta lukuun ottamatta — oikeuskysymys, joka sellaisenaan voitaisiin saattaa yhteisöjen tuomioistuimen ratkaistavaksi (ks. mm. asia C-53/92 P, Hilti v. komissio, tuomio 2.3.1994, Kok. 1994, s. I-667, 10 ja 42 kohta).

61 Tästä seuraa, että mikäli valittajan väitteet koskisivat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointia suullisen käsittelyn uudelleen aloittamista koskevan vaatimuksen yhteydessä esitetystä selvityksestä, niitä ei voitaisi tutkia valituksen yhteydessä.

62 Sitä vastoin yhteisöjen tuomioistuimen on tutkittava, onko ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tehnyt oikeudellisen virheen kieltäytyessään aloittamasta suullista käsittelyä uudelleen ja määräämästä asian selvittämistoimista, joita valittaja oli pyytänyt.

63 Selvittämistoimia koskevan pyynnön osalta on todettava, että yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti (ks. mm. asia 77/70, Prelle v. komissio,

tuomio 16.6.1971, Kok. 1971, s. 561, 7 kohta ja asia C-415/93, Bosman, tuomio 15.12.1995, Kok. 1995, s. I-4921, 53 kohta) tällainen suullisen käsittelyn päättymisen jälkeen esitetty pyyntö voidaan hyväksyä vain silloin, kun se koskee tosiseikkoja, joiden vaikutus voi olla riidan lopputuloksen kannalta ratkaiseva, ja kun pyynnön esittäjä ei ole voinut vedota näihin seikkoihin ennen suullisen käsittelyn päättämistä.

64 Sama ratkaisu soveltuu suullisen käsittelyn uudelleen aloittamista koskevaan vaatimukseen. On totta, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 62 artiklan perusteella tällä tuomioistuimella on asiassa harkintavaltaa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen on kuitenkin hyväksyttävä vaatimus ainoastaan, jos asianosainen vetoaa tosiseikkoihin, joilla voi olla ratkaiseva merkitys ja joihin tämä ei ole voinut vedota ennen suullisen käsittelyn päättämistä.

65 Nyt esillä olevassa asiassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa esitetty suullisen käsittelyn uudelleen aloittamista ja selvittämistoimia koskeva vaatimus perustui ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen PVC-tapauksissa antamaan tuomioon sekä komission asiamiesten ilmoituksiin PVC-tapauksissa pidetyssä istunnossa tai kyseisen tuomion julistamisen jälkeen pidetyssä lehdistötilaisuudessa.

66 Tältä osin on todettava, että komission oletetusta käytännöstä esitettyjä yleisluonteisia toteamuksia, jotka perustuvat muissa asioissa annettuun tuomioon tai muissa menettelyissä esitettyihin ilmoituksiin, ei voida sinänsä pitää ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa käsiteltävän asian lopputuloksen kannalta ratkaisevina.

67 Toisaalta on huomattava, että valittajalla oli mahdollisuus jo kannekirjelmässään esittää ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle ainakin vähimmäismäärä selvitystä siitä, että prosessinjohtotoimet ja asian selvittämistoimet ovat asian käsittelyn kannalta tarpeellisia, jotta voidaan osoittaa, että polypropeenipäätöstä oli muutettu sen jälkeen, kun komission jäsenten kollegio oli hyväksynyt sen, kuten tietyt kantajat PVC-tapauksissa tekivätkin (ks. vastaavasti asia C-185/95 P,

Baustahlgewebe v. komissio, tuomio 17.12.1998, Kok. 1998, s. I-8417, 93 ja 94 kohta).

68 Lisäksi on todettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella ei ole ollut velvollisuutta määrätä suullista käsittelyä aloitettavaksi uudelleen sillä perusteella, että sillä on väitetty olevan velvollisuus tutkia viran puolesta polypropeenipäätöksen hyväksymismenettelyn lainmukaisuutta koskevat perusteet. Tällainen velvollisuus perusteiden tutkimiseen viran puolesta voi olla olemassa ainoastaan asiakirja-aineistoon liitettyjen tosiseikkoja koskevien selvitysten perusteella.

69 Näin ollen on katsottava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole tehnyt oikeudellista virhettä kieltäytyessään aloittamasta suullista käsittelyä uudelleen ja määräämästä asian selvittämistoimista.

70 Siltä osin kuin valittaja vaatii yhteisöjen tuomioistuinta määräämään asian selvittämistoimista niiden olosuhteiden selvittämiseksi, joissa komissio on tehnyt polypropeenipäätöksen, riittää, kun todetaan, että tällaisia kysymyksiä ei tutkita valituksen yhteydessä, joka on rajattu oikeuskysymyksiin.

71 Asian selvittämistoimet johtaisivat väistämättä siihen, että yhteisöjen tuomioistuin ottaisi kantaa tosiseikkoja koskeviin kysymyksiin ja muuttaisi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa käsiteltävän riidan kohdetta yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 113 artiklan 2 kohdan vastaisesti.

72 Toisaalta valitus koskee ainoastaan valituksenalaista tuomiota, ja yhteisöjen tuomioistuin voisi EY:n tuomioistuimen perussäännön 54 artiklan ensimmäisen kohdan mukaisesti ratkaista asian itse ainoastaan siinä tapauksessa, että tämä tuomio kumottaisiin. Tästä seuraa, että niin kauan kuin valituksenalaista tuomiota ei ole kumottu, yhteisöjen tuomioistuimen tehtävänä ei ole tutkia polypropeenipäätökseen liittyviä mahdollisia virheitä.

73 Edellä esitetystä seuraa, että valitus on hylättävä kokonaisuudessaan.

Oikeudenkäyntikulut

74 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan, jota sovelletaan valituksen käsittelyyn 118 artiklan nojalla, asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska Shell on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut. DSM vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) Valitus hylätään.

2) Shell International Chemical Company Ltd velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

3) **DSM NV vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.**

Kapteyn Hirsch Mancini

Murray Ragnemalm

Julistettiin Luxemburgissa 8 päivänä heinäkuuta 1999.

R. Grass

kirjaaja

P. J. G. Kapteyn

kuudennen jaoston puheenjohtaja